

7 întâlniri ale Postului Mare

Cum putem cultiva pocăința
într-o lume a învârtosării?

† MACARIE

Episcopul românilor
din Europei de Nord

EDITURA
FELICITAS

Stockholm 2019

o înălțime foarte mare, de pe un bloc, însă a strigat din adânc de suflet, din adânc de inimă către Domnul să-l miluiască. Tocmai în acel moment trecea pe sub el un trailer cu saltele relaxa și a căzut pe saltele. Dumnezeu l-a miluit. Aici este vorba despre o cădere în jos la propriu, dar noi dacă suntem la înălțime și cădem, sub povara ispitelor, la fel să strigăm către Domnul. De câte ori cădem, de atâtea ori să ne ridicăm. Dacă această persoană care la propriu a căzut și în aparențe nu mai exista nicio salvare pentru el, a fost salvat în chip minunat de Hristos, fiindcă a strigat către Domnul să îl salveze, și noi în căderile noastre duhovnicești, să nu deznădăjduim, ci să strigăm cu toată stăruința către Domnul ca să ne mântuiască. Fiindcă Hristos este Același ieri, azi și în veci, este Apărătorul nostru Cel tare și Biruitorul iadului. M-a întrebat cineva ieri la Münster: „Bine, părinte, ce să facem cu ispitele, suntem foarte ispitiți?”. Nu putem să ajungem la desăvârșire dacă nu ne lămurim prin focul ispitelor. Așa cum aurul se lămurește în topitoare, așa și noi ne lămurim prin ispite. Avva Pimen cel Mare din *Pateric*, zicea: „Bună este ispitierea, ea îl căleşte pe om!”.

Cuprins

	Cuvânt înainte	5
1	Pocăința, începutul mântuirii noastre	11
2	Pocăința – cale spre adevăr	51
3	Pocăința și adevărul lucrurilor	93
4	Lacrimile pocăinței și sinceritatea inimii	105
5	Cum putem cultiva pocăința într-o lume a învârtoșării?	141
6	Pocăința – mai este posibilă astăzi?	179
7	Cum putem păstra roadele pocăinței?	199

Pocăința, începutul mântuirii noastre*

Spălați-vă și curățiți-vă!

Tema întâlnirii din aceasta seară este dedicată pocăinței ca început al mântuirii noastre. De ce este pocăința *începutul mântuirii*? Pocăința este dorul după Rai, este plânsul lui Adam și al Evei după ce au pierdut comuniunea cu Dumnezeu. Sfinții Părinți tâlcuiesc cuvântul primit de Adam după călcarea poruncii: „Cu osteneală să te hrănești în toate zilele vieții tale” (*Facerea*, 3, 17). *Cu osteneală*, adică *să te hrănești din pământ*, fiind aceasta o chemare la pocăință, ca început și cale a mântuirii, a ispășirii, deoarece pământul este ogorul inimii. Dacă în Rai inima Îi aparținea lui Dumnezeu fără osteneală, prin har, după cădere, doar cu osteneală, cu sudoare, adică cu lacrimi, se deschide inima către Dumnezeu. Toate cuvintele Sfinților Proroci din *Vechiul Testament*, absolut toate cuvintele lor vestesc pocăința. Iar la începutul Postului Mare se citesc în

* Conferință susținută în Sala Mare a Palatului Culturii din Târgu Mureș, 8 aprilie 2019.

Biserica primele capitole din *Cartea Profetului Isaia*. Numit „Evanghelistul Vechiului Testament”, Pro-rocul Isaia a trăit în secolul 8 î.Hr., iar misiunea sa profetică s-a întins pe parcursul a patruzeci de ani. El a prorocit cu multă exactitate despre Întruparea Mântuitorului Iisus Hristos, despre propovăduirea Sa și, mai cu seamă, despre Sfintele Sale Pătimiri. Capitolul 53, dacă-l citiți, din *Cartea Profetului Isaia*, de pildă, relatează Pătimirile Domnului Iisus Hristos ca și cum Isaia ar fi fost martor la acest episod dureros, ca și cum Isaia ar fi fost împreună cu El pe calea Crucii și pe Golgota suferinței. În Capitolul 1 din *Isaia* se spune: „Nu mai aduceți daruri zadarnice! Tămâierile Îmi sunt dezgustătoare; lunile noi, zilele de odihnă și adunările de la sărbători nu le mai pot suferi. Însăși prăznuirea voastră e nelegiuire! Urăsc lunile noi și sărbătorile voastre sunt pentru Mine o povară. Ajunge! Când ridicați mâinile voastre către Mine, Eu Îmi întorc ochii aiurea, și când înmulțiți rugăciunile voastre, nu le ascult. Mâinile voastre sunt pline de sânge; spălați-vă și curățiți-vă!” (*Isaia* 1, 13-15).

Ce sunt oare aceste cuvinte ale Profetului Isaia? La ce ne cheamă Domnul prin cuvintele profetului Său? De ce ne îndeamnă să ne spălăm și să ne curățim? Ne îndeamnă să ne spălăm și să ne curățim prin lacrimile pocăinței, fiindcă Domnul, așa cum ne spune și prin Psalmistul David în *Psalmul 50*, așteaptă de la noi o inimă înfrântă și smerită mai mult decât respectarea formală a unor ritualuri.

Prizonieri în lume ca într-o cușcă

Vechiul Testament se încheie și cu o rugăciune de pocăință rostită de către Regele Manase din Iudeea. Este una dintre rugăciunile de pocăință cele mai cunoscute ale Bisericii, rostită și în cadrul slujbei *Pavecerniței Mari* din Postul Mare, dar și în cadrul rugăciunilor pentru pregătirea noastră înainte de spovedanie. Regele Manase a umplut vechiul Israel de templele ridicate idolilor. Acest păcat era grav, un păcat capital. Manase ajunge, în cele din urmă, să fie capturat de unul dintre regii rivali și, timp de zece ani, este ținut prizonier într-o cușcă. În această cușcă el nu se putea mișca, fiind aplecat, înrobit, schilodit, legat în lanțuri, înjosit, ținut ca un trofeu de vânătoare, el, care a păcătuit înaintea Preamiostivului Dumnezeu, care s-a lepădat de Dumnezeu, care L-a uitat pe Dumnezeu și a început să se închine la idoli. Căci aceștia sunt idoli din vechime despre care se pomenește în porunca a doua din *Decalog*: „Să nu-ți faci chip cioplit și nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!” (*Ieșirea* 20, 4). Nu icoanele, cum greșit se spune acum că icoanele sunt idoli. Nu, ci icoanele sunt ferestre către Ceruri. Idoli sunt acele chipuri fără suflet, acele statuete dedicate unor zetități în păgânism la care se închinau oamenii. Tocmai de aceea s-a adăugat porunca a doua din *Decalog*, fiindcă poporul lui Israel, după cum știți, după

prima întâlnire a lui Moise cu Dumnezeu pe Sinai, a căzut în idolatrie și a confecționat acel vițel de aur, acel idol la care se închinau.

Și iată, Manase, în această condiție care este, totodată, și condiția noastră, a omului căzut, era prizonier într-o cușcă în care era permanent gârbovit și nu se putea mișca. Și noi suntem asemenea lui, prizonieri în lume ca într-o cușcă, fără gratii vizibile. Și noi suntem prinși în lațurile păcatului așa cum era Manase zăvorât acolo, în acele lanțuri, chinuit în acele legături cumplite. Și noi suntem expuși de prea multe ori ca niște trofee de vânătoare de către vrăjmașul mântuirii noastre. Iar suspinul regelui Manase din această rugăciune de pocăință este suspinul nostru, al tuturor:

„Strâns sunt eu cu multe cătușe de fier, încât nu pot să-mi ridic capul meu și nu am nici loc de odihnă, pentru că Te-am mâniat și am făcut rău înaintea Ta. N-am împlinit voia Ta, nici am păzit poruncile Tale, ci am pus urâciuni și am înmulțit smintelile. Dar acum îmi plec genunchii inimii mele, rugând bunătatea Ta. Am păcătuit, Doamne, am păcătuit și fărădelegile mele eu le cunosc, însă cer, rugându-Te: iartă-mă, Doamne, iartă-mă și nu mă pierde în fărădelegile mele și nu mă osâнди la întuneric sub pământ, căci Tu ești, Dumnezeule, Dumnezeul celor ce se pocăiesc. Arată-ți peste mine bunătatea Ta, mântuindu-mă pe mine, nevrednicul, după mare mila Ta și Te voi proslăvi în toate zilele vieții

mele. Căci pe Tine Te slăvesc toate puterile cerești și a Ta este slava în vecii vecilor. Amin!”.

Găsiți această rugăciune, pe de o parte, în cărțile de rugăciuni, iar pe de alta, în *Biblia Ortodoxă*. E trecută la finalul *Vechiului Testament*. Mi-aduc aminte din copilărie că un bătrân din satul meu natal a învățat această rugăciune pe dinafară. A venit preotul tânăr din comunitate și a rămas foarte impresionat când badea Teodor i-a zis preotului: „Părinte, eu, în fiecare seară, mai reduc din rugăciunile obișnuite, însă spun pe de rost rugăciunea lui Manase”. „Și o știi, bade Teodor, pe dinafară?”. „O știu pe dinafară”. Și a rostit-o înaintea părintelui. Eu am toată certitudinea că badea Teodor, cu această rugăciune de pocăință, fiindcă toată vremea vieții lui a fost o vreme de pocăință, a găsit milă înaintea lui Dumnezeu. Iar la slujba înmormântării, cu emoție îmi aduc aminte că, în mod deosebit, părintele a citit această *rugăciune de pocăință a lui Manase*. Mulți dintre enoriași au primit acest imbold, începând să rostească această rugăciune de pocăință.

Mântuirea nu se acordă din oficiu

Sunt foarte multe rugăciuni de pocăință rânduite de Biserică, și cea mai cunoscută este *Psalmul 50* al profetului David, care a fost rostit într-un moment de cumpănă al profetului, care a păcătuit înaintea lui Dumnezeu când l-a condamnat la moarte pe generalul cel mai fidel, căzând în păcatul adulterului

cu soția acestuia. Acest episod este relatat cu de-amănuntul în *Cartea a II-a a Regilor, cap. 11 și 12*. Dacă *Vechiul Testament* se încheie, iată, cu acest suspin dureros și adânc, cu ce începe, oare, *Noul Testament*? „În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul și propovăduia în pustia Iudeii spunând: Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!” (*Matei 3, 1-2*). Înaintemergătorul Domnului și-a început propovăduirea cu aceste cuvinte: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor!”. Hristos și-a început propovăduirea la vârsta maturității, la treizeci de ani, considerată vârsta deplină a propovăduirii cuvântului lui Dumnezeu la vechii iudei. Însă și Iisus a început să propovăduiască la fel ca și Înaintemergătorul Său spunând: „Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor!” (*Matei 4, 17*). Iată, așadar, firul roșu care străbate toată Scriptura și care ajunge până în momentul propovăduirii Sfântului Ioan Botezătorul și a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Pocăința este primul lucru la care suntem chemați spre a ne câștiga mântuirea. Pocăința este începutul mântuirii noastre. Dar ce este și de ce ne trebuie mântuirea? Ce înseamnă mântuirea, vorbim atât de des de mântuire și folosim atât de des acest cuvânt. Oare mai simțim cu adevărat că avem nevoie de mântuire, că suntem, de fapt, în primejdia de a fi nemântuiți? Conștientizăm gravitatea pierderii mânturii? Conștientizăm că a fost nevoie ca Tatăl să-L jertfească pe Însuși Unul Născut Fiul Său

pentru ca noi să ne putem mântui? Mântuirea înseamnă accesarea noastră la Împărăția Cerurilor, iar accesarea la Împărăția Cerurilor nu se poate face decât în stare de pocăință, adică să ne ridicăm din toate păcatele cerând iertare Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

El a propovăduit pocăința și a instituit-o ca Taină. După Învierea Sa din morți, a suflat asupra Apostolilor și le-a zis: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (*Ioan 20, 22-23*). Deci, a instituit aceasta Taină a pocăinței care se practică în Biserica noastră. Când mergem să ne spovedim, ne pocăim de toate păcatele pe care le-am săvârșit ca oameni și deseori se spune: „Merg să mă spovedesc la preot”. Dar este greșit să spunem așa. Noi când mergem să ne spovedim, nu mergem să ne spovedim la preot, mergem să ne mărturisim, să ne spovedim înaintea Mântuitorului Iisus Hristos. Preotul este doar un martor, așa cum se spune și în Slujba Spovedaniei: „Iată, icoana Mântuitorului Hristos este de față, este tainic prezent Stăpânul, iar eu sunt numai un martor, ca să mărturisesc înaintea Lui toate câte îmi vei spune mie, iar de vei ascunde de mine ceva – îl înștiințează preotul pe penitent –, să știi că toate păcatele îndoite le vei avea. Deci, ia seama, de vreme ce ai venit la doctor, să nu te întorci nevindecat”. Preotul este doar un martor. Hristos este Săvârșitorul Tainei, prin preotul rânduit care

deține această putere în Taina Preoției primită de la Hristos de a lega și de a dezlega păcatele. Sigur, preotul mărturisește înaintea Domnului, preotul este cel care pune diagnosticul bolii sufletești și, în cele din urmă, dă și un canon, adică tratament. Dar este greșit să privim acest canon – *ai fost canonisit*, se spune în vorbirea curentă sau *ai primit canon* – ca o pedeapsă, căci canonul înseamnă medicament și cheia tuturor canoanelor, potrivit învățaturii Sfântului Ioan Gură de Aur, este vindecarea rănii și vindecarea bolnavului. Important este să ne vindecăm prin canon. Preotul ne dă un canon de îndreptare, prin cuvânt ne îndeamnă să ne rugăm, ne ajută să ne vindecăm deplin și este foarte important să împlinim acest canon nu la modul acesta mecanic, nu!, ci cu toata ființa noastră, pocăindu-ne sincer de păcatele pe care le-am săvârșit.

Spune Sfântul Teofan Zăvorâtul, descriind în scrisorile sale nevoia de pocăință: „Înseamnă să ai sentimentul că ești mereu în pericol, într-unul extrem din care nu există o altă salvare decât în Domnul nostru Iisus Hristos. Acest sentiment vă va îndrepta către Domnul și vă va obliga neîncetat să strigați: *Ajută-mă, apără-mă, Doamne!* El a fost prezent lângă toți sfinții și niciodată nu i-a părăsit. Hristos S-a răstignit pentru noi, adică pentru tine, pentru mine ca noi să ieșim din moarte, din păcat și din robia față de diavol. El pentru aceasta S-a născut din Fecioara Maria, pentru aceasta S-a

răstignit, ca să fie aproape de noi, ca să ne scoată din marasm, din necaz, din primejdie”.

Spun deseori acest cuvânt: *Cu mântuirea nu ne putem juca. Nu există a treia cale pentru creștini. Mântuirea nu este ceva teoretic, ceva abstract. Mântuirea nu se acordă din oficiu. „Și dacă dreptul abia se mântuiește, ce va fi cu cel necredincios și păcătos?” (1 Petru 4, 18), întreabă Sfântul Apostol Petru, cel care a plâns cu amar atunci când s-a lepădat de Mântuitorul în ceas de prigoană. Scopul nu este să ne înfricoșăm, ci să ne trezim, să ne dezmeticim la realitate, iar realitatea este că nu avem nicio șansă să ne mântuim dacă nu ne venim în fire prin pocăință. Și trebuie să conștientizăm faptul că avem un Dumnezeu al celor care se pocăiesc, al celor care așteaptă cu înfrigurare, ca brațele părintești larg deschise să ne primească și să ne îmbrățișeze strâns la pieptul Său.*

De ce nu vii la Mine, copilul Meu?

Da, preaiubiții mei, avem un Dumnezeu Care ne așteaptă cu brațele deschise. Oare cât de trist este să trecem nepăsători pe lângă Hristos, lăsându-L astfel să aștepte cu brațele deschise? Vă spun eu că este la fel de trist ca pe Crucea de pe Golgota, când El ne aștepta pe toți, întinzându-Și brațele pe cruce, ca să ne deschidă brațele părintești din Cer. Hristos niciodată nu ne întreabă: *De ce ai păcătuit? De ce ai făcut păcatul acesta? De ce ai căzut?* Hristos întotdeauna